

Voortgangsrapportage 9 PMR

Project Mainportontwikkeling Rotterdam
1 juli 2010 - 31 december 2010

Datum   29 maart 2011
Status   Definitieve versie

Voortgangsrapportage 9 PMR

Project Mainportontwikkeling Rotterdam
1 juli 2010 - 31 december 2010

Datum   29 maart 2011
Status   Definitieve versie

Verslagperiode 1 juli 2010 - 31 december 2010

Colofon

Uitgegeven door	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Informatie	DG Luchtvaart en Maritieme Zaken / Zeehavens
Telefoon	070-4561492
Fax	070-4561478
Uitgevoerd door	
Opmaak	
Datum	29 maart 2011
Status	Definitieve versie
Versienummer	29032011def

Inhoud

1	Inleiding 6
1.1	Negende Voortgangsrapportage 6
1.2	Samenvatting 6
1.3	Essentialia PMR 8
1.3.1	Project Mainportontwikkeling Rotterdam 9
1.3.2	Sturingsfilosofie van het Rijk 10
2	Stand van zaken deelprojecten 13
2.1	Deelproject Landaanwinning (inclusief natuurcompensatie) 13
2.1.1	Algemeen 13
2.1.2	Uitvoering aanleg Maasvlakte 2 13
2.1.3	Natuurcompensatie Maasvlakte 2 14
2.1.4	Luchtkwaliteit 16
2.1.5	Borgen van samenhang en reduceren van complexiteit vervolgpcedures 18
2.1.6	Nadeelcompensatie 18
2.1.7	Stimuleringsregeling 19
2.2	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied 19
2.2.1	Het Buijtenland van Rhoon op Midden-IJsselmonde (600 ha) 19
2.2.2	Schiezone (50 ha) 21
2.2.3	Vlinderstrik: Schiebroekse en Zuidpolder (100 ha) 21
2.2.4	Groene verbinding 22
2.2.5	Overige ontwikkelingen 22
2.3	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied 22
2.3.1	De leefbaarheidsprojecten 22
2.3.2	Overige ontwikkelingen 24
3	Stand van zaken deelprojectoverstijgende onderwerpen 26
3.1	Borging samenhang van de PKB-doelen: nu en in de toekomst 26
3.2	Tafel van Borging 26
3.3	Maatschappelijk Overleg en Bestuurlijk Overleg Voordelta 27
3.4	Monitorings- en Evaluatieprogramma's 27
3.5	AMvB Ruimte 28
4	Projectbeheersing 30
4.1	Planning 30
4.2	Scope 32
4.3	Financiën 32
4.3.1	Projectbudget 32
4.3.2	Mutatieoverzicht Rijksbudget 33
4.3.3	Ontwikkeling post Onvoorzien 34
4.3.4	Aangegane verplichtingen 34
4.3.5	Kasritme 35
4.3.6	Ontvangsten 36
4.4	Rijksrisico's 37
4.4.1	Het risicomanagement 37
4.4.2	De belangrijkste Rijksrisico's 37
4.5	Borging van de afspraken en kwaliteit 39

Bijlage   **Lijst van documenten 41**

Bijlage   **Afkortingenlijst 43**

1 Inleiding

1.1 **Negende Voortgangsrapportage**

Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR) valt onder de Regeling grote projecten van de Tweede Kamer. Door middel van halfjaarlijkse voortgangsrapportages informeert de minister van Infrastructuur en Milieu, mede namens de ministers van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en Financiën, de Tweede Kamer over de voortgang van de deelprojecten van PMR en hun samenhang.

De voorliggende negende Voortgangsrapportage (VGR 9) beschrijft de voortgang over de periode 1 juli 2010 tot en met 31 december 2010. Voor een actueel beeld zijn relevante ontwikkelingen in de periode na 31 december 2010 opgenomen in de begeleidende brief bij deze rapportage.

De verantwoordelijkheden voor de uitvoering van PMR zijn afgebakend en vastgelegd in de Bestuursovereenkomst van juni 2004 en de Uitwerkingsovereenkomsten van september 2005. De voortgang en de uitvoering van de verschillende deelprojecten zijn de verantwoordelijkheid van het Havenbedrijf Rotterdam N.V., de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam, met uitzondering van de natuurcompensatie waar het Rijk zelf verantwoordelijk voor is. De rapportages van het Havenbedrijf Rotterdam N.V., de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam worden afgestemd met en beoordeeld door tussenkomst van de meest betrokken departementen: IenM voor de landaanwinning, natuurcompensatie en voor Bestaand Rotterdams Gebied (BRG) en ELenI voor 750 ha natuur- en recreatiegebied. De rapportages zijn als bijlagen bij deze negende Voortgangsrapportage gevoegd. Mede op basis van de rapportages van de deelprojecten rapporteert het Rijk over zijn eigen verantwoordelijkheden.

Het Rijk is sinds mei 2007 aandeelhouder in het Havenbedrijf Rotterdam N.V. Het ministerie van Financiën informeert de Tweede Kamer hierover in de eigenstandige voortgangsrapportage over de staatsdeelnemingen.

1.2 **Samenvatting**

De uitvoering van de aanleg van de landaanwinning verliep in de verslagperiode volgens het Havenbedrijf Rotterdam nog steeds conform de planning. Op de peildatum (31 december 2010) was ca. driekwart van het benodigde zand voor de aanleg van de eerste fase van Maasvlakte 2 aangebracht. Het steenwerk ten behoeve van de buitencontour (harde zeewering) is in uitvoering genomen. Het Rijk heeft de optimalisatie van het ontwerp van de harde zeewering goedgekeurd. Het nieuwe ontwerp zal naar verwachting tot lagere onderhouds- en aanlegkosten leiden en is duurzamer van karakter. De voorbereidende werkzaamheden voor de kademuur van APM Terminals zijn nu ook uitgevoerd. In de verslagperiode is gewerkt aan een aantal infrastructurele projecten op Maasvlakte 2 ten behoeve van de ontsluiting van Maasvlakte 2 en aansluiting op de bestaande Maasvlakte 1. Zo zijn bijvoorbeeld de voorbereidingen voor het spoorwerk en wegenwerk bij het entreegebied van Maasvlakte 1 en 2 uitgevoerd en afgerond. Daarnaast is het deelproject, dat er voor moet zorgen dat de bedrijven aan de noordkant van de

Yangtzehaven ook na het doorsteken van de Yangtzehaven kunnen blijven beschikken over alle noodzakelijke (nuts)voorzieningen, afgerond en opgeleverd. Met de uitspraak van de Raad van State van 21 juli 2010 dat de resterende beroepen tegen de toegangsbeperkingsbesluiten ongegrond zijn, zijn nu alle besluiten die nodig zijn voor de aanleg van Maasvlakte 2, inclusief die voor de natuurcompensatie, onherroepelijk.

In de vorige verslagperiode is de aanleg- en realisatiefase van de natuurcompensatie afgerond. De duincompensatie bevindt zich in het stadium van natuurlijke ontwikkeling van het gebied. Het proces van in- en uitstuiven is in volle gang. Dit proces wordt gevolgd middels monitoring. In de vorige verslagperiode is het Monitoring- & Evaluatieprogramma (MEP) voor de duincompensatie aanbesteed en gegund. In deze verslagperiode is gestart met het bepalen van de uitgangssituatie. Dit duurt totdat Maasvlakte 2 in gebruik genomen wordt. Vlakbij de duincompensatie zijn strandhuisjes geplaatst. Alhoewel deze buiten het gebied van de duincompensatie staan, kunnen deze van invloed zijn op het uiteindelijk te bereiken habitatype. Naar verwachting kan in de volgende voortgangsrapportage worden gerapporteerd hoe dit effect kan worden geminimaliseerd of vermeden.

In het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 is een aantal maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit opgenomen. Om te verzekeren dat de maatregelen daadwerkelijk en tijdig worden genomen is de Overeenkomst luchtkwaliteit Maasvlakte 2 gesloten met daarin maatregelen die betrekking hebben op schone motoren binnenvaart, snelheidsreductie binnenvaart, milieuzone voor vrachtwagens en schermen bij tunnelmonden. Met betrekking tot de snelheidsreductie binnenvaart heeft de (Rijks)havenmeester van Rotterdam op 20 juli 2010 een verkeersbesluit genomen om, met ingang van 1 januari 2013 tot 1 januari 2025, de maximumsnelheid voor de binnenvaart op delen van het Hartelkanaal en van de Oude en Nieuwe Maas te beperken. In de verslagperiode zijn de bezwaarmakers gehoord door het Rijk en in januari 2011 door de algemene bezwaarschriftencommissie van de Gemeente Rotterdam. Op 21 januari 2011 heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu in een Beslissing op bezwaar de bezwaren afgewezen. In de verslagperiode waren nog twee beroepen tegen de verkeersbesluiten ten behoeve van de milieuzones voor vrachtwagens aanhangig bij de rechtbank Rotterdam.

Begin 2010 is de zogenaamde 'back-office', die de afhandeling van schadeverzoeken zal organiseren en coördineren, van start gegaan. Op dit moment zijn er drie schadeverzoeken in behandeling.

De provincies Zeeland en Zuid-Holland hebben in de zomer van 2008 ieder een 'Tijdelijke Verordening Stimulering Voordelta' voor de sector recreatie en toerisme vastgesteld. De provincie Zeeland heeft in de verslagperiode haar budget uitgeput.

Ten aanzien van de drie miljoen euro stimuleringsgelden voor de visserijsector is nu ook voor de provincie Zuid-Holland de regeling vastgesteld. In Zeeland is in januari 2010 een tranche opengesteld en in Zuid-Holland in augustus 2010.

Het deelproject 750 ha natuur- en recreatiegebied ontwikkelt zich volgens de provincie Zuid-Holland binnen de in de Uitwerkingsovereenkomst 750 ha en de in het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha opgenomen planning en afspraken. In de vorige verslagperiode heeft de gemeente Albrandswaard het bestemmingsplan voor

het Buitenland van Rhoon met een uitwerkingsplicht voor 150 ha vastgesteld. Vanaf juli 2010 is onder leiding van een onafhankelijk voorzitter (de heer Heijkoop) gestart met het opstellen van een advies dat de basis zal vormen van het door de gemeente op te stellen Uitwerkingsplan. Naar aanleiding van de eerste tussenrapportage van de heer Heijkoop heeft de gemeente Albrandswaard aan de provincie Zuid-Holland meegedeeld dat de vaststelling van het Uitwerkingsplan is vertraagd. In de verslagperiode is gestart met het maken van een Uitvoeringsplan voor de Schiezone. In het Uitvoeringsplan worden de hoofdlijnen zoals beschreven in het Inrichting en Beheerplan nader uitgewerkt met een gedetailleerde kostenraming van de uit te voeren werkzaamheden. Het bestemmingsplan Vlinderstrik is aangepast naar aanleiding van de resultaten van het fauna-effectonderzoek naar de vogelaantrekkende werking van het gebied en de mogelijke consequenties voor de luchtvaartveiligheid van Rotterdam The Hague Airport. Over dit onderzoek is in de vorige voortgangsrapportage gerapporteerd. Naar verwachting zullen de gemeenteraden het bestemmingsplan in het eerste kwartaal van 2011 vaststellen. De voorbereidingen voor het aanbesteden van het beheer zijn in een vergevorderd stadium. In september 2010 is de opdracht voor de bestekfase voor de Groene Verbinding verleend. Oplevering van de Groene Verbinding staat gepland voor eind 2012.

Het BRG-programma bestaat uit intensiveringsprojecten en leefbaarheidsprojecten. De intensiveringsprojecten zijn in 2009 al gereed gekomen. De leefbaarheidsprojecten bestaan uit projecten die bijdragen aan de doelstellingen: verbeteren van milieukwaliteit, verbeteren van ruimtelijke kwaliteit en vergroten respectievelijk verbeteren van aanbod en kwaliteit van natuur- en recreatiegebied. De uitvoering van het BRG-programma ligt volgens de gemeente Rotterdam op koers. Ruim een derde van de beschikbare tijd voor de uitvoering van het BRG-programma is verstreken en inmiddels is 44 % van de projecten gereed. Met deze projecten is 35 % van het BRG-budget van € 80 mln gemoeid.

De uitvoerende partijen hebben geen scopewijzigingen gemeld.

In de paragraaf over de rijksrisico's is een nieuwe ontwikkeling opgenomen, die buiten het project PMR ligt, maar die wel invloed kan hebben op het gebruik van Maasvlakte 2. Gebleken is namelijk dat in omliggende Natura 2000 gebieden sprake is van een achterstand in het benodigde habitatbeheer. Om dit risico te beheersen voeren Rijk, provincie Zuid-Holland, HbR en betrokken bedrijven overleg over versneld Natura 2000 habitatbeheer, vooruitlopend op de wettelijke beheerplannen.

1.3 Essentialia PMR

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste algemene kenmerken van PMR. Belangrijk kenmerk van PMR is het bijdragemodel als sturingsfilosofie. Dit werkt tevens door in de manier waarop de Voortgangsrapportage is opgesteld. Een uitvoerige beschrijving van de verantwoordelijkheden van het Rijk en de sturingsfilosofie is opgenomen in de Basisrapportage PMR (september 2006).

1.3.1 *Project Mainportontwikkeling Rotterdam*

De versterking van de Mainport Rotterdam levert een belangrijke bijdrage aan het Europese beleid voor het Trans-Europees Netwerk transport en dient een nationaal en regionaal economisch belang op de lange termijn. Deze versterking vindt vooral plaats door uitbreiding met ten hoogste 1000 ha netto uitgeefbaar haventerrein, op een nieuwe landaanwinning.

Naast de ruimtebehoefte voor nieuwe havens en industrie, vraagt ook de kwaliteit van de leefomgeving rond de haven nadrukkelijk om aandacht. In de regio Rijnmond zijn de gevolgen van een intensief benut haven- en industriegebied merkbaar, met name voor milieuonderwerpen als luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid en in een tekort aan ruimte voor natuur- en openluchtrecreatie.

Eind 2006 hebben achtereenvolgens de Tweede en Eerste Kamer ingestemd met de Planologische Kernbeslissing (PKB) PMR. De PKB PMR (2006) is vervolgens op 20 december 2006 in werking getreden. Uitgangspunt voor de PKB zijn twee samenhangende doelstellingen:

- 1 versterken van de mainport Rotterdam door het ruimtetekort voor haven- en industriële activiteiten in het Rotterdamse havengebied op te lossen;
- 2 verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in de regio Rijnmond.

De PKB PMR (2006) geeft invulling aan deze doelstellingen door het ruimtelijk mogelijk maken van drie deelprojecten. In het Bestuursakkoord PMR en de Uitwerkingsovereenkomst per deelproject hebben de PMR-partners (het Rijk, de gemeente Rotterdam, het Havenbedrijf Rotterdam N.V., de stadsregio Rotterdam en de provincie Zuid-Holland) afspraken gemaakt over de uitvoering van de deelprojecten, in het bijzonder over de financiering, verantwoordelijkheden en risico's. Het gaat om de volgende drie deelprojecten:

- Landaanwinning: nieuw haven- en industrieterrein in de Noordzee (maximaal 1000 ha netto uitgeefbaar haventerrein) en de daarbij behorende natuurcompensatie. De PKB biedt voor de natuurcompensatie mogelijkheden voor een zeereservaat¹ (ca. 31.250 ha), een duingebied (maximaal 100 ha) en een zeereep (maximaal 23 ha)²;
- 750 ha natuur- en recreatiegebied: nieuw natuur- en recreatiegebied op Midden-IJsselmonde (600 ha) en aan de Noordrand van Rotterdam (150 ha). Tevens is voorzien in een verbinding voor langzaam verkeer tussen Midden-IJsselmonde en Rotterdam-Zuid;
- Bestaand Rotterdams Gebied (BRG): een serie projecten in het bestaande havengebied, waarmee impulsen worden gegeven aan het oplossen van het ruimtetekort voor havenactiviteiten (200 ha ruimtewinst), het verbeteren van de milieukwaliteit, het aanbod en de kwaliteit van natuur- en recreatiegebied en aan de ruimtelijke kwaliteit van de regio Rotterdam.

¹Om de naam beter te laten aansluiten bij de maatregelen is ervoor gekozen het zeereservaat als 'bodembeschermingsgebied' aan te duiden.

²De PKB PMR (2006) geeft meer ruimtelijke mogelijkheden voor natuurcompensatie dan bij de voorbereiding van de besluiten over de landaanwinning nodig bleek. Het gaat om een kleiner oppervlak van het bodembeschermingsgebied (momenteel wordt uitgegaan van circa 25.000 ha), een beperkter noodzaak voor duincompensatie (momenteel circa 35 ha) en om het geheel laten vervallen van de zeereep.

1.3.2 *Sturingsfilosofie van het Rijk*

De betrokkenheid van de rijksoverheid bij PMR heeft een bijdragekarakter. Dit is een wezenlijk verschil met andere Grote Projecten (zoals bijvoorbeeld de Betuweroute en de HSL), waarbij de rijksoverheid direct opdrachtgever is. De essentie van het bijdragemodel is dat het Rijk onder strikte voorwaarden medewerking verleent, in de vorm van duidelijk omschreven en begrensde bijdragen, aan een deelproject waarvoor een andere partij eindverantwoordelijk is.

Met het bijdragemodel als vertrekpunt hebben Rijk en de uitvoerende partijen privaatrechtelijke afspraken gemaakt voor de realisatie van de PMR-projecten.

Uitgangspunten zijn:

- de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij die partij die daar het beste toe is uitgerust;
- de risico's liggen daar waar ze het meest adequaat kunnen worden beheerst.

Op basis hiervan zijn het Bestuursakkoord (juni 2004) met per deelproject een Uitwerkingsovereenkomst (september 2005) tot stand gekomen, waarbij de verantwoordelijkheden tussen Rijk en PMR-partners als volgt zijn verdeeld:

- het *Havenbedrijf Rotterdam N.V.* is verantwoordelijk voor de aanleg van Maasvlakte 2;
- de *provincie Zuid-Holland* draagt zorg voor de ontwikkeling van 750 hectare natuur- en recreatiegebied;
- de *gemeente Rotterdam* is verantwoordelijk voor de uitvoering van het deelproject Bestaand Rotterdams Gebied;
- het *Rijk* realiseert, beheert en onderhoudt de natuurcompensatie.

Naast de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de natuurcompensatie betreft de directe verantwoordelijkheid van het Rijk voor PMR:

- het ruimtelijk faciliteren van het project door middel van de PKB en andere publiekrechtelijke instrumenten (vergunningen etc.);
- het verlenen van de rijksbijdragen;
- het toetsen aan de geldende voorwaarden en uitgangspunten;
- het afhandelen van het staatssteundossier in Brussel.

Bij de uitvoering van de deelprojecten ziet het Rijk toe op de naleving van de scope zoals deze is vastgelegd in de PKB, de Uitwerkingsovereenkomsten en het daarop gebaseerde toetskader. De uitvoerende partijen dragen, conform de afspraken in de Uitwerkingsovereenkomsten, de risico's die aan de uitvoering van de deelprojecten zijn verbonden.

De minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) treedt in de uitvoeringsfase als coördinerend minister van het totale project op. Deze coördinerende verantwoordelijkheid omvat:

- de informatievoorziening en rapportages over de werkzaamheden en ontwikkelingen van het project aan de Tweede Kamer;
- het zorgen voor de interdepartementale besluitvorming over PMR;
- de coördinatie van het risicomanagement binnen het Rijk;
- zorgdragen voor integraliteit en samenhang van PMR als geheel;
- de communicatie over het project als geheel.

Op rijksniveau zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de rijksverantwoordelijkheden:

- het voormalig ministerie van VenW (nu IenM) is naast het coördinerende ministerie het eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject landaanwinning en beoordeelt de deelrapportage landaanwinning en voert (in samenwerking met voormalig LNV, (nu ELenI) de natuurcompensatie uit;
- het voormalig ministerie van LNV (nu ELenI) is het eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject 750 ha en beoordeelt de deelrapportage over de 750 ha;
- het voormalig ministerie van VROM (nu IenM) is het eerstverantwoordelijk departement voor het deelproject BRG en beoordeelt de rapportage over BRG;
- het voormalig ministerie van EZ (nu ELenI) is verantwoordelijk voor de afhandeling van het staatssteundossier;
- het ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de staatsdeelneming in het aandelenkapitaal van het Havenbedrijf Rotterdam N.V.

De samenwerking tussen de departementen is in september 2005 vastgelegd in een ondertekend Samenwerkingsakkoord. Daarin zijn voor de departementen de verantwoordelijkheden geregeld met betrekking tot de deelprojecten, de rapportages en informatievoorziening en de financiën, waaronder de omgang met de rijkspost onvoorzien.

Het beleggen van de uitvoeringsverantwoordelijkheid bij andere partijen en de vaste rijksbijdrage aan de projectbudgetten begrenst het risicoprofiel van het Rijk. Deze sturingsfilosofie impliceert ook dat het Rijk beperkte mogelijkheden heeft om te sturen buiten de privaatrechtelijke afspraken (vastgelegd in het Bestuursakkoord en de Uitwerkingsovereenkomsten) en buiten de eisen die zijn vastgelegd in de PKB PMR (2006). Tevens is het Rijk in grote mate afhankelijk van andere partijen voor de informatieverstrekking, zoals ook blijkt uit deze voortgangsrapportage. De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke informatie ligt in belangrijke mate bij de hiervoor genoemde uitvoerende partijen.

2 Stand van zaken deelprojecten

In dit hoofdstuk wordt per deelproject de stand van zaken gegeven. In de rapportages van de uitvoerende partijen, welke als bijlagen zijn toegevoegd, wordt uitgebreid ingegaan op het betreffende deelproject. Deze rapportages zijn beoordeeld door de vakdepartementen. De bevindingen zijn door de vakdepartementen teruggekoppeld aan de uitvoerende partijen en waar nodig verwerkt.

2.1 Deelproject Landaanwinning (inclusief natuurcompensatie)

2.1.1 *Algemeen*

Het doel van de landaanwinning is het realiseren van maximaal 1000 ha netto uitgeefbaar deepsea gebonden haventerrein. Dit is bestemd voor bedrijven die veel ruimte nodig hebben en die aan diep zeewater moeten liggen. Het gaat daarbij met name om grootschalige container op- en overslag en de bijbehorende distributie. Daarnaast biedt de landaanwinning ruimte voor grootschalige deepsea gebonden chemische industrie. Het Havenbedrijf Rotterdam N.V. is verantwoordelijk voor de realisatie en exploitatie van de landaanwinning.

De PKB PMR (2006) en de Strategische Milieubeoordeling / Passende Beoordeling Landaanwinning laten zien dat de landaanwinning kan leiden tot het aantasten van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden Voordelta en Voornes Duin. De PKB bevat voorwaarden voor mitigatie en biedt ruimtelijke mogelijkheden voor compensatie voor resterende effecten. Het gaat om de ruimtelijke mogelijkheden voor een bodembeschermingsgebied en de daarin gelegen rustgebieden (tezamen voorheen zeereservaat genoemd), duincompensatie en de aanleg van een zeereep. De juridische basis voor de compensatie ligt in de Natuurbeschermingswet en de daarop gebaseerde besluiten. Het bodembeschermingsgebied en de rustgebieden moesten juridisch zijn ingesteld en de duincompensatie moest uitvoeringsgereed zijn, alvorens gestart kon worden met de realisatie van de landaanwinning. Het Rijk heeft de beide natuurcompensatieprojecten tijdig gerealiseerd overeenkomstig de inspanningsverplichting voor realisatie van de natuurcompensatie als vastgelegd in de Uitwerkingsovereenkomst.

2.1.2 *Uitvoering aanleg Maasvlakte 2*

Op 1 september 2008 is gestart met de uitvoering van de aanleg van Maasvlakte 2. De uitvoering van de aanleg verliep in de rapportageperiode volgens het Havenbedrijf Rotterdam nog steeds conform de planning. Op de peildatum (31 december 2010) was circa driekwart van het benodigde zand voor de aanleg eerste fase van Maasvlakte 2 aangebracht. Het steenwerk van de buitencontour (harde zeekering) is in uitvoering genomen en heeft in 2010 enige vertraging opgelopen. Deze vertraging heeft echter geen consequenties voor de opleveringsmijlpalen voor Maasvlakte 2. De bouw van de kademuur voor RWG verliep conform planning. De voorbereidende werkzaamheden voor de kademuur voor APMT zijn uitgevoerd. De bouw zal begin 2011 starten.

Het Rijk heeft in augustus 2010 de optimalisatie van het ontwerp van de harde zeekering goedgekeurd. Het nieuwe ontwerp zal naar verwachting tot lagere onderhouds- en aanlegkosten leiden en is duurzamer van karakter.

In deze verslagperiode is het deelproject, dat er voor moet zorgen dat de bedrijven aan de noordkant van de Yangtzehaven na het doorsteken van de Yangtzehaven kunnen blijven beschikken over alle noodzakelijke (nuts)voorzieningen, afgerond en opgeleverd. Ook is in de verslagperiode de zuidzijde van de Yangtzehaven verbreed. De weg is thans vrij voor het geplande doorsteken van de Yangtzehaven in 2012. Daarnaast is in de verslagperiode gewerkt aan een aantal infrastructurele projecten op Maasvlakte 2 ten behoeve van de ontsluiting van Maasvlakte 2 en aansluiting op de bestaande Maasvlakte 1. Zo is in de verslagperiode begonnen met de realisatie van de ongelijkvloerse kruising en zijn de voorbereidingen voor het spoorwerk en wegenwerk bij het entreegebied van Maasvlakte 1 en 2 uitgevoerd en afgerond. De betreffende werken zijn ook in 2010 aanbesteed. Uitvoering zal begin 2011 starten. De oplevering is gepland voor 2012.

Alle besluiten die nodig zijn voor de aanleg van Maasvlakte 2 zijn sinds 21 juli 2010 onherroepelijk.

Overige ontwikkelingen

Er zijn geen scopewijzigingen gemeld.

2.1.3 *Natuurcompensatie Maasvlakte 2*

In deze verslagperiode zijn alle procedures met betrekking tot de natuurcompensatie in de Voordelta middels het bodembeschermingsgebied met rustgebieden afgerond en bevindt de duincompensatie zich in het volgende stadium van natuurlijke ontwikkeling van het gebied. Het proces van in- en uitsterven is in volle gang.

Algemeen

De aanleg en het gebruik van Maasvlakte 2 leiden tot verlies van zeenatuur en kan leiden tot een kwaliteitsverlies van de omringende duinen.

Het verlies van zeenatuur vloeit voort uit de aanleg van Maasvlakte 2 in de Voordelta. De Voordelta is een natuurgebied dat is aangewezen als Natura 2000-gebied, waardoor er een bescherming geldt voor leefgebieden en soorten die kenmerkend zijn voor het betreffende gebied. Omdat de aanleg van Maasvlakte 2 significante effecten op beschermde natuur kan veroorzaken, is hiervoor compensatie verplicht op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze compensatie op zee wordt bereikt met het bodembeschermingsgebied en drie rustgebieden, die zijn ingesteld met toegangsbeperkingsbesluiten.

Het gebruik van Maasvlakte 2 kan verlies van oppervlakte en kwaliteit van het duinenlandschap bij Voorne tot gevolg hebben, als gevolg van zure depositie door emissies. Dit kwaliteitsverlies wordt gecompenseerd door de aanleg van een nieuw duingebied van 35 hectare langs de Delflandse kust.

Bodembeschermingsgebied en rustgebieden

Het bodembeschermingsgebied en de drie daarbinnen gelegen rustgebieden dienen mede voor de compensatie van de effecten van de aanleg en aanwezigheid van Maasvlakte 2. Daarnaast dienen deze drie rustgebieden deels ook ter bescherming en ontwikkeling van Natura 2000. Ter bescherming en ontwikkeling van Natura 2000 worden daarnaast nog twee andere rustgebieden ingesteld; deze twee rustgebieden maken geen deel uit van de natuurcompensatie voor Maasvlakte 2.

In het Aanwijzingsbesluit (A-besluit) voor de Voordelta zijn de begrenzing en de Natura 2000 doelstellingen opgenomen. Tevens wordt daarin toegelicht hoe de Natuurcompensatie voor Maasvlakte 2 wordt geëffectueerd. De toegangsbeperkingsbesluiten regelen de instelling van het bodembeschermingsgebied en de rustgebieden binnen het bodembeschermingsgebied. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in november 2008 uitspraak gedaan over de A-besluiten met betrekking tot de Voordelta en de twee verwante duingebieden (Voornes Duin en Duinen van Goeree & Kwade Hoek). Hiermee zijn de A-besluiten voor de relevante onderdelen van de aanleg van Maasvlakte 2 onherroepelijk geworden.

De toegangsbeperkingsbesluiten regelen de beperking van de toegang tot het bodembeschermingsgebied en de rustgebieden. Deze besluiten zijn inmiddels van kracht. In juni 2008 zijn de toegangsbeperkingsbesluiten na notificatie door de Europese Commissie door de Minister van voormalig LNV ingesteld. De hoorzitting in het kader van de behandeling van het bezwaarschrift tegen de toegangsbeperkingsbesluiten heeft op 26 augustus 2008 plaatsgevonden en op 23 september 2008 heeft de minister van voormalig LNV het besluit op bezwaar genomen; hierbij zijn de besluiten geheel in stand gebleven. Tegen het besluit op bezwaar is vervolgens beroep ingediend. Dit beroep is bij uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 21 juli 2010 ongegrond verklaard en daarmee zijn de toegangsbeperkingsbesluiten onherroepelijk geworden.

Met deze laatstgenoemde uitspraak van de Raad van State zijn alle procedures met betrekking tot de natuurcompensatie in de Voordelta middels het bodembeschermingsgebied met rustgebieden afgerond.

Beheerplan Voordelta

Het Beheerplan Voordelta regelt het beheer van de Voordelta in het kader van Natura 2000. Het Beheerplan bevat de achtergrondinformatie en de omschrijving van de beheermaatregelen in het kader van Natura 2000 én van de natuurcompensatie voor Maasvlakte 2. In juni 2008 is het Beheerplan Voordelta vastgesteld. Het Beheerplan Voordelta is sinds eind 2009 onherroepelijk.

In deze verslagperiode zijn de voorbereidingen gestart voor het mid-term rapport van het Monitoring- en Evaluatieprogramma in de Voordelta.

Duinen van Delfland

In de zesde voortgangsrapportage is gemeld dat op 28 mei 2009 de uitvoering van de duincompensatie is opgeleverd. Het gebied is afgesloten voor het publiek om de natuur zich te kunnen laten ontwikkelen; het proces van instuiven is sindsdien in volle gang en wordt gevolgd middels monitoring. Het gebied is niet toegankelijk voor het publiek en kan alleen via de strandslagen worden gepasseerd. Het

Monitoring- en Evaluatieprogramma (MEP) voor de duincompensatie is in de vorige verslagperiode aanbesteed en gegund. In deze verslagperiode is gestart met het bepalen van de uitgangssituatie. Dit duurt totdat Maasvlakte 2 in gebruik genomen wordt.

Vlakbij de duincompensatie zijn strandhuisjes geplaatst. Alhoewel deze buiten het gebied van de duincompensatie staan, is inmiddels geconstateerd dat de aanwezigheid van deze strandhuisjes invloed kan hebben op het uiteindelijk te bereiken habitatype binnen de duincompensatie. Er is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor een juridisch zwaardere vorm van bescherming van het aangelegde gebied. Naar verwachting kan in de volgende voortgangsrapportage worden gerapporteerd hoe dit effect kan worden geminimaliseerd of vermeden.

Overige ontwikkelingen

Er zijn geen scopewijzigingen gemeld.

2.1.4

Luchtkwaliteit

In het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 is een aantal maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit opgenomen. Deze maatregelen bestaan uit bron- en effectmaatregelen en zijn er op gericht verslechtering van luchtkwaliteit boven de daarvoor geldende grenswaarden vanwege Maasvlakte 2 te compenseren. Om te verzekeren dat de maatregelen daadwerkelijk en tijdig worden genomen is de Overeenkomst luchtkwaliteit Maasvlakte 2 gesloten tussen de toenmalige ministeries van VenW en VROM, de gemeente Rotterdam, het Havenbedrijf Rotterdam en de Havenmeester van Rotterdam. De maatregelen in de Overeenkomst luchtkwaliteit Maasvlakte 2 hebben betrekking op:

- Schone motoren binnenvaart (verbod; hoger havengeld; stimuleringsregeling)
- Snelheidsreductie binnenvaart
- Milieuzone voor vrachtwagens
- Schermen bij tunnelmonden.

Schone motoren binnenvaart

Sinds 1 maart 2010 is de nieuwe havenbeheersverordening van kracht waarin een verbod is opgenomen voor schepen die niet zijn voorzien van emissiearme motoren om na 1 januari 2025 de haven aan te doen.

De Overeenkomst voorziet ook in de verhoging van het havengeld voor relatief vuile schepen, waarbij het extra geld zou toevloeien naar de Stimuleringsregeling dieselmotoren voor binnenvaartschepen (VERS-regeling). Vanwege juridische bezwaren tegen deze maatregel is een alternatief ontwikkeld: het binnenhavengeld voor relatief vuile schepen wordt verhoogd vanaf 2012, en deze extra inkomsten worden ter beschikking gesteld aan het Expertise- en Innovatie Centrum Binnenvaart (EICB). Om het verlies aan opbrengst van 2010 en 2011 te compenseren heeft HbR voor elk jaar 250.000 euro beschikbaar gesteld aan het EICB.

Uit de evaluatie van de lopende VERS-regeling is gebleken dat de effectiviteit van de huidige regeling niet hoog is. De bestaande regeling is met 1 jaar verlengd tot eind 2010 om daarmee tijd te verkrijgen een haalbare en zinvolle voortzetting te ontwikkelen. In het voorjaar van 2011 zal een vervolg worden gegeven met een programma voor het opstellen en realiseren van Milieuverbeterplannen voor

binnenvaartschepen.

Snelheidsreductie binnenvaart

Op 20 juli 2010 heeft de (Rijks)havenmeester Rotterdam, namens het College van B&W van Rotterdam en de Minister van Verkeer en Waterstaat, een verkeersbesluit genomen om, met ingang van 1 januari 2013, de maximumsnelheid voor de binnenvaart op delen van het Hartelkanaal en van de Oude en de Nieuwe Maas in de periode van 1 januari 2013 tot 1 januari 2025 te beperken. Binnenvaartschepen zullen dan (gewogen) gemiddeld 20% langzamer varen dan in een situatie zonder beperking. Om redenen van nautische veiligheid zijn enkele uitzonderingen gemaakt. Tegen dit besluit zijn bezwaren ingediend door drie brancheorganisaties en twee ondernemingen. De bezwaren hebben met name betrekking op de inhoud van de maatregel, de milieuwinst en de nautische veiligheid. De bezwaarmakers zijn in de verslagperiode gehoord door het Rijk, en in januari 2011 door de algemene bezwaarschriftencommissie van de gemeente Rotterdam. Op 21 januari heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu in een Beslissing op Bezwaar de bezwaren afgewezen.

Milieuzone vrachtwagens

De overeenkomst voorziet in het instellen van een milieuzone voor vrachtverkeer op de Maasvlakte 1 en 2. Vanaf 1 januari 2013 zijn alleen vrachtauto's welkom die voldoen aan de Euro V emissienorm. Vanaf 1 januari 2016 krijgen alleen vrachtauto's toegang die voldoen aan de Euro VI emissienorm. Op 9 maart 2010 heeft het College van de gemeente Rotterdam de verkeersbesluiten genomen. Begin mei zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V. en de brancheorganisaties Transport en Logistiek Nederland, Ondernemingsorganisatie voor Logistiek en Transport (EVO) en Koninklijk Nederland Vervoer over het onderzoeken van een plan voor nieuwe toegangseisen. Genoemde brancheorganisaties hebben hun beroepen tegen de verkeersbesluiten ingetrokken. Hiermee is het risico in belangrijke mate gemitigeerd. Wel zijn nog twee andere, nagenoeg gelijklopende, beroepen aanhangig bij de rechtbank Rotterdam. Het verweerschrift wordt vermoedelijk in het eerste kwartaal van 2011 ingediend; een zittingsdatum is nog niet bekend.

Schermen bij tunnelmonden

De Overeenkomst gaat uit van plaatsing van luchtschermen uiterlijk in 2020 bij de Botlektunnel (A15), de Thomassentunnel (A15) en de Beneluxtunnel (A4). De schermen langs de A15 zijn onderdeel van het Tracébesluit A15 Maasvlakte – Vaanplein. De zitting van de Raad van State tegen de ingebrachte vier beroepen zal op 8 maart 2011 plaatsvinden. De daadwerkelijke plaatsing van de schermen langs de A15 is opgenomen in het DBFM-contract (Design Build Finance en Maintenance contract) dat eind 2010 aan het consortium A-Lanes is gegund. De werkzaamheden aan de weg zullen medio 2011 starten en eind 2015 zijn afgerond. Daarmee loopt dit deel van het project op schema.

De voorbereiding voor plaatsing van de schermen langs de A4 start na 2015.

Effectprognose en aanpassing overeenkomst luchtkwaliteit

De Overeenkomst Luchtkwaliteit voorziet in een Effectprognose per 2010. In de verslagperiode is deze Effectprognose gestart, in het voorjaar van 2011 zal deze worden afgerond. De Effectprognose kan leiden tot bijstelling van het maatregelenpakket.

De Overeenkomst Luchtkwaliteit voorziet in de mogelijkheid om aanpassingen door te voeren in het maatregelenpakket. De maatregelen voor de binnenvaart (hoger havengeld en stimuleringsregeling) komen niet strikt volgens de Overeenkomst tot uitvoering. De milieuzone voor vrachtwagens kan mogelijk verandering ondergaan. De betrokken partijen zullen de formele aanpassingen van de Overeenkomst doorvoeren op het moment dat duidelijkheid bestaat over de aard van de wijzigingen en nadat de Effectprognose 2010 is afgerond. Overigens leveren deze (mogelijke) wijzigingen naar verwachting geen risico op voor de vergunningverlening aan bedrijven op Maasvlakte 2.

2.1.5

Borgen van samenhang en reduceren van complexiteit vervolgpcedures

De voortgang in de besluitvorming en daarmee het onherroepelijk worden van besluiten en vergunningen brengt met zich mee dat het aantal nog lopende procedures voor (het gebruik van) de landaanwinning sterk is afgenomen. Dat neemt niet weg dat de PMR-partners (de ministeries van IenM en ELenI, provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V. en de Stadsregio Rotterdam) bij de behandeling van de nog resterende procedures alert zijn op het borgen van de samenhang en het beperken van de complexiteit van de vervolgpcedures.

In de verslagperiode is op verschillende niveaus de voortgang van de deelprojecten en de bijbehorende PMR-procedures besproken.

2.1.6

Nadeelcompensatie

Eind juni 2008 is de Schaderegeling Tweede Maasvlakte in de Staatscourant bekendgemaakt en met terugwerkende kracht per 1 januari 2008 in werking getreden. Deze Schaderegeling beoogt alle verzoeken om vergoeding van planschade of nadeelcompensatie die verband houden met de aanleg van Maasvlakte 2 procedureel te coördineren door het inschakelen van één schadebeoordelingscommissie. Deze wijze van coördinatie is gewenst doordat bij de aanleg van Maasvlakte 2 verschillende bestuursorganen betrokken zijn met verschillende potentieel schadeveroorzakende besluiten. De regeling is ondertekend door de ministers van voormalig VenW en LNV, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland en de colleges van B&W van de gemeenten Rotterdam en Westvoorne.

De regeling is opgezet binnen de bestaande bepalingen voor schadevergoeding in de toepasselijke regelingen, waaronder de Regeling Nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999. De Schaderegeling biedt voor benadeelde partijen het voordeel dat zij kunnen volstaan met het indienen van één verzoek bij één instantie als gevolg van PMR-besluiten in het kader van de landaanwinning en bijbehorende natuurcompensatie. Hierop volgt vervolgens één advies, ook indien schade aan verschillende bevoegde gezagen is toe te rekenen. De schadebeoordelingscommissie adviseert eveneens over een verdeling van de schade per oorzaak. De leden van de schadebeoordelingscommissie zijn door de minister van IenM benoemd.

Begin 2010 is de zogenaamde 'back-office' die de afhandeling van schadeverzoeken organiseert en coördineert van start gegaan. Op dit moment zijn er drie schadeverzoeken in behandeling.

2.1.7 *Stimuleringsregeling*

De minister van voormalig VenW heeft in oktober 2006 een bedrag van 12 miljoen euro toegezegd om de kansen van de Voordelta, waar de natuurcompensatie voor de aanleg van Maasvlakte 2 wordt gerealiseerd, maximaal te benutten. Hiertoe wordt voor de Voordelta 9 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de sector recreatie en toerisme en 3 miljoen euro voor de sector visserij.

De provincies Zeeland en Zuid-Holland hebben in de zomer van 2008 ieder een 'Tijdelijke Verordening Stimulering Voordelta' voor de sector recreatie en toerisme vastgesteld. Voor de provincie Zuid-Holland was het budget van de regeling in de vorige verslagperiode reeds uitgeput. De provincie Zeeland heeft van 15 februari 2010 tot 14 april 2010 de laatste tender opengesteld; het budget van de provincie Zeeland is nu ook uitgeput.

In de 'Overeenkomst Duurzame Voordelta' is overeengekomen dat de 3 miljoen euro stimuleringsgelden voor de visserijsector ten goede zullen komen aan de verduurzaming van de visserij in de Voordelta. De uitwerking hiervan vindt in overleg met de ministeries van ELenI en IenM, het Havenbedrijf Rotterdam, het Productschap Vis en de provincies Zuid-Holland en Zeeland plaats. Deze stimuleringsgelden worden voor de Voordelta via as 4 van het Europees Visserij Fonds besteed. In 2010 zijn de regelingen voor de provincies Zeeland en Zuid-Holland vastgesteld. In de provincie Zeeland is in januari 2010 een tranche opengesteld. In de provincie Zuid-Holland is de eerste tranche in augustus 2010 geweest. In beide provincies worden naar verwachting in 2011 nog twee tranches opengesteld.

2.2 **Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied**

Het deelproject 750 ha wordt uitgevoerd door de provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de stadsregio Rotterdam, onder coördinatie van de provincie Zuid-Holland. Het deelproject omvat drie natuur- en recreatiegebieden (Het Buitenland van Rhoo, Schiezone en Vlinderstrik) en de aanleg van een zogenaamde Groene Verbinding tussen Midden-IJsselmonde en Zuid-Rotterdam.

2.2.1 *Het Buitenland van Rhoo op Midden-IJsselmonde (600 ha)*

In de vorige verslagperiode heeft de gemeente Albrandswaard het bestemmingsplan voor het Buitenland van Rhoo met een uitwerkingsplicht voor 150 ha vastgesteld. De uitwerkingsplicht omvat circa 150 ha waarvoor nog geen eenduidige natuurbestemming is vastgesteld. In een door het College van B&W van Albrandswaard vast te stellen Uitwerkingsplan dient deze keuze – in de vorm van natuurakkers of natte natuur – alsnog te worden gemaakt.

Op 24 februari 2010 hebben Provinciale Staten de Startnotitie Inpassingsplan Buitenland van Rhoo aangenomen. Dit plan fungeert als terugvaloptie voor het eerder genoemde op te stellen Uitwerkingsplan. Reden om de optie tot een inpassingsplan open te willen houden is de voortgang van het planproces. Naar de mening van Gedeputeerde Staten is de uitwerkingsplicht uit het bestemmingsplan een ondermijning van de voortgang van het planproces (extra planprocedure, geen

basis voor onteigening met uitstraling naar het hele plangebied, onzekerheid voor betrokkenen).

Na vaststelling van het bestemmingsplan hebben gemeente Albrandswaard en provincie Zuid-Holland bestuurlijk afspraken gemaakt over de verdere aanpak ten aanzien van de uitwerkingsplicht. Vanaf juli 2010 is onder leiding van een onafhankelijk voorzitter (de heer J. Heijkoop) gestart met het opstellen van een advies dat de basis zal worden van het door de gemeente op te stellen Uitwerkingsplan. Opdracht aan de heer Heijkoop is om samen met beoogde beheerders en de agrariërs die belangstelling hebben voor een toekomstige rol in het beheer van het natuurgebied een advies op te stellen met een integrale visie voor de inrichting en het beheer van het betreffende gebied. De in het advies opgenomen ruimtelijke verdeling zal door de gemeente in een passende uitwerking worden vertaald. De gemeente Albrandswaard heeft op basis van de tussenrapportage van de heer Heijkoop van oktober 2010 laten weten dat de planning gericht op de vaststelling van het Uitwerkingsplan verder is vertraagd. In antwoord hierop hebben Gedeputeerde Staten aangegeven dat zij eraan hechten dat de heer Heijkoop zijn werk afmaakt. Maatgevend daarbij is voor GS dat de heer Heijkoop uiterlijk eind januari zijn advies oplevert en dat de gemeenteraad uiterlijk 1 juni 2011 het Uitwerkingsplan vaststelt.

Parallel aan het proces gericht op de vaststelling van het Uitwerkingsplan, loopt de beroepsprocedure van het bestemmingsplan bij de Raad van State. Ook de door de provincie Zuid-Holland gegeven aanwijzing, gericht op het schrappen van enkele onderdelen van het bestemmingsplan, stond open voor beroep bij de Raad van State. Naar verwachting volgt medio 2011 een uitspraak van de Raad van State.

Ten aanzien van de grondverwerving is de inzet van de provincie Zuid-Holland gericht op het minnelijk verwerven van gronden. In de verslagperiode is een vervolg gegeven aan de gesprekken met agrariërs en grondeigenaren. Dit heeft ertoe geleid dat nu ca. 30 ha in bezit is van de provincie. Daarnaast heeft de provincie voor een areaal van nog eens ca. 10 hectare concept-overeenkomsten en contracten in voorbereiding. Volgens de provincie zullen de komende periode nadere referenties voor prijsvorming tot stand komen, die naar verwachting in 2011 tot meer beweging in de grondtransacties gaan leiden. Hoewel de grondverwerving volgens de provincie past binnen de in het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha opgenomen afspraken, verloopt deze minder snel dan gepland.

In de verslagperiode heeft de provincie in samenwerking met de beoogde beheerders van het gebied een aanvang gemaakt met een geïntegreerde planvorming voor inrichting en beheer. In december 2010 hebben de provincie Zuid-Holland, de gemeente Albrandswaard, het Zuid-Hollands Landschap en het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde een intentieovereenkomst getekend, waarin partijen met elkaar hebben afgesproken hoe ze de komende twee jaren gaan samenwerken in de aanloop naar een Inrichtings- en Beheerplan. In de overeenkomst wordt tevens ruimte geboden aan geïnteresseerde particuliere beheerders; deze kunnen op elk gewenst moment aanhaken. Volgens de provincie zal dit resulteren in een schetsontwerp voor het Inrichtings- en Beheerplan in mei 2011. Een belangrijke bouwsteen voor het Inrichtings- en Beheerplan betreft het advies dat wordt opgesteld onder leiding van de heer Heijkoop. Vaststelling van het definitieve ontwerp van het Inrichtings- en Beheerplan is gepland voor februari 2013. De

provincie streeft ernaar in 2013 te beginnen met de gefaseerde inrichting van het Buitenland van Rhoon.

Evenals in de vorige voortgangsrapportage is vermeld, geeft de provincie Zuid-Holland aan dat voor het Buitenland van Rhoon de grondprijs hoger is dan aanvankelijk was voorzien, maar dat de verwachting nog steeds is dat het project uitvoerbaar is binnen het beschikbare budget.

2.2.2 *Schiezone (50 ha)*

Naar verwachting wordt het op 18 februari 2010 vastgestelde bestemmingsplan in maart 2011 onherroepelijk. Het in de vorige verslagperiode voor vaststelling gereed gemaakte Inrichtings- en Beheerplan dienen de financiële consequenties nog beter in beeld gebracht te worden. Daardoor is de uiteindelijke vaststelling van dit plan verschoven richting april 2011. In deze verslagperiode is gestart met het maken van een Uitvoeringsplan waarin de hoofdlijnen zoals beschreven in het Inrichtings- en Beheerplan nader worden uitgewerkt en waarin een gedetailleerde kostenraming van de uit te voeren werkzaamheden wordt gemaakt.

In tegenstelling tot de verwachting die was uitgesproken in de vorige voortgangsrapportage, kon de grondverwerving niet in 2010 worden afgerond. De gesprekken zijn echter in een dusdanig stadium dat de benodigde resterende gronden (ca 10 ha) in de eerste helft van 2011 kunnen worden verworven.

Volgens de provincie Zuid-Holland past de voortgang van het project binnen de in de Uitwerkingsovereenkomst en het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha gemaakte afspraken en is de ontwikkeling van de Schiezone financieel uitvoerbaar binnen het beschikbare budget.

2.2.3 *Vlinderstrik: Schiebroekse en Zuidpolder (100 ha)*

Het fauna-effectonderzoek naar de vogelaantrekkende werking van het gebied en de mogelijke consequenties voor de luchtvaartveiligheid van Rotterdam The Hague Airport, waarover in de vorige voortgangsrapportage is gerapporteerd, is afgerond. Dit onderzoek heeft geleid tot randvoorwaarden voor de inrichting en het beheer van het gebied. Deze zijn verwerkt in het bestemmingsplan Vlinderstrik. Het gewijzigde bestemmingsplan voldoet aan de PKB PMR en de in de Uitwerkingsovereenkomst 750 ha gestelde voorwaarden. Naar verwachting zullen de gemeenteraden van Rotterdam en Lansingerland het bestemmingsplan in het eerste kwartaal van 2011 vaststellen.

De voorbereidingen voor het aanbesteden van het beheer zijn in een vergevorderd stadium.

In de vorige voortgangsrapportages is aangegeven dat de gemeente Rotterdam circa 70% van de gronden in het PKB-zoekgebied in bezit heeft en dat daarnaast nog van diverse eigenaren gronden moeten worden aangekocht. De 25 ha waarover in de vorige verslagperiode overeenstemming over aankoop was bereikt, zijn in het derde kwartaal van 2010 daadwerkelijk aangekocht en overgedragen. Met vijf eigenaren en/of pachters dient nog overeenstemming te worden bereikt.

Volgens de provincie Zuid-Holland past de voortgang binnen de afspraken van de Uitwerkingsovereenkomst 750 ha en het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha en is de ontwikkeling van de Vlinderstrik financieel uitvoerbaar met het beschikbare budget.

2.2.4 *Groene verbinding*

De stadsregio heeft in juni 2010 het definitieve ontwerp voor de Groene Verbinding vastgesteld. In september 2010 is de opdracht voor de bestekfase verleend. In april 2011 wordt deze opgeleverd, waarna aanbesteding, contractering en uitvoering kan starten. De planning voor de uitvoering van de Groene Verbinding hangt samen met de verbreding van de A15. De aannemer voor de verbreding van de A15 heeft rekening gehouden met de uitvoering van de Groene Verbinding in de periode maart – september 2012. Hierdoor is de planning krappere geworden. Begin 2011 wordt duidelijk op welke wijze dit te realiseren is. De oplevering van de Groene Verbinding staat nog steeds gepland voor eind 2012. De planning valt volgens de provincie Zuid-Holland nog binnen de planning van het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha.

De realisatie, het beheer en onderhoud van de Groene Verbinding zijn volgens de provincie Zuid-Holland binnen het taakstellend budget uitvoerbaar.

2.2.5 *Overige ontwikkelingen*

Er zijn geen scopewijzigingen gemeld.

2.3 **Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied**

De gemeente Rotterdam voert het deelproject BRG uit. BRG bestaat uit twee soorten projecten: leefbaarheidsprojecten en intensiveringsprojecten. Naast de provincie Zuid-Holland en de Stadsregio Rotterdam levert het Rijk een bijdrage aan de leefbaarheidsprojecten. In de zevende voortgangsrapportage is gemeld dat de intensiveringsopgave gerealiseerd is, zodat niet meer over de voortgang daarvan gerapporteerd zal worden.

2.3.1 *De leefbaarheidsprojecten*

De leefbaarheidsprojecten bestaan uit projecten die bijdragen aan de doelstellingen: verbeteren van milieukwaliteit, verbeteren van ruimtelijke kwaliteit en vergroten respectievelijk verbeteren van aanbod en kwaliteit van natuur- en recreatiegebied. De uitvoering van het BRG-programma ligt volgens de gemeente Rotterdam op koers. Ruim een derde van de beschikbare tijd voor de uitvoering van het BRG-programma is verstreken en inmiddels is 44 % van de projecten gereed. Met deze projecten is 35 % van het BRG-budget van € 80 mln gemoeid.

De leefbaarheidsprojecten bestaan uit vijf projecten en vijf deelprogramma's, die weer diverse projecten omvatten.

Van de vijf leefbaarheidsprojecten zijn twee projecten gerealiseerd, te weten Calandspoorbrug en Oostvoornse Meer. Zoals al in de vorige voortgangsrapportage is gemeld, wordt het Stadspark Duinvallei vervangen door een ander project. De vervanging wordt in 2011 geformaliseerd, zodat daarover naar verwachting in de

volgende voortgangsrapportage meer gemeld kan worden. Hieronder is de stand van zaken opgenomen van de overige twee leefbaarheidsprojecten, Warmtebedrijf en Landtong Rozenburg.

De in eerdere voortgangsrapportages gemelde doorstart van het Warmtebedrijf is voltooid. Het Warmtebedrijf is opgericht met het doel CO₂ emissies te reduceren door restwarmte te benutten. Voor een solide basis is samenwerking aangegaan met EON-Benlux NV. Hiervoor is een NV opgericht waar de gemeente en EON beiden voor 50% deelnemen. De distributie van restwarmte naar gebruikers wordt uitgevoerd door Nuon of door EON afhankelijk van het gebied in Rotterdam. Het huidige Warmtebedrijf is omgevormd tot Infrabedrijf NV. Dit Infrabedrijf is verantwoordelijk voor de realisatie en instandhouding van de infrastructuur. De voorbereiding voor de aanleg van de infrastructuur loopt conform de planning. De vergunningen zijn aangevraagd. In oktober 2010 is gestart met de aanleg van het eerste deel van het warmtetransportsysteem. Aanvang van de warmtelevering staat gepland voor medio 2012.

Het project Landtong Rozenburg is gericht op het naast elkaar versterken van de economische, recreatieve en ecologische functie van het gebied. Vier deelprojecten van dit project zijn al in 2005, 2006 en 2008 gereed gekomen. In 2009 was een voorontwerp CEMP (Calandweide, Evenemententerrein, Manege en Parkheuvel) vastgesteld door de stuurgroep, onder voorbehoud van inpassing van de ruitervereniging en de hondenschool, aanpassing van de gebruiksmogelijkheden van het evenemententerrein aan de aanwezige ontsluiting en oplossing van het projecttekort (in 2009 nog € 1,9 mln). In november 2010 heeft de stuurgroep een alternatief voorontwerp en definitief ontwerp goedgekeurd dat tegemoet komt aan de genoemde voorwaarden. Herberekeningen op basis van het alternatief ontwerp van dit jaar leiden tot een resterend tekort van circa € 0,5 mln. Het genoemde investeringstekort vormt volgens de gemeente Rotterdam een aanvaardbaar risico.

De vijf deelprogramma's bevatten meerdere projecten, welke zich in diverse stadia van voortgang bevinden:

- Kenniscentrum Geluid (projecten in uitvoering)
- Stille Wegdekken (projecten gereed en projecten in planvorming)
- Geluidsschermen (projecten gereed en projecten in planvorming)
- Rivierparken (projecten gereed, in voorbereiding, in planvorming en in uitvoering)
- Gebiedsgerichte benadering (projecten gereed, in voorbereiding, in planvorming en in uitvoering)

In 2008 heeft een heroriëntering plaatsgevonden op de projecten uit het deelprogramma Kenniscentrum Geluid, omdat diverse projecten uit het deelprogramma achterhaald waren. In de verslagperiode is gewerkt aan de verdere uitvoering van vijf projecten (Proefproject ARBO-signalering containerkranen, Stil wegdek voor vrachtverkeer, Walstroom, Communicatieplan en website Kenniscentrum Geluid en Monitoring kennisontwikkeling). Het project Geluidsreductie vrachtwagens (sidewings) is voortijdig afgerond, omdat reeds gebleken is dat sidewings in verhouding tot de kosten onvoldoende effect sorteren. De projecten Milieuzones stille voertuigen en Hybride equipment bevinden zich nog in de opstartfase.

Ten aanzien van het deelprogramma Stille Wegdekken is over het onderdeel Stiller asfalt voor provinciale wegen te melden dat de provincie in verband met dreigende overschrijding van budgetten genoodzaakt was om een aantal projecten wegbeheer in 2010 voorlopig stop te zetten. Voor dit deelproject betekent dit dat de N218c doorschuift naar 2011.

Voor het deelprogramma Geluidsschermen, waarvan alleen de Gordelweg nog onderhanden is, is in deze rapportageperiode geen significante voortgang te melden.

Van het deelprogramma Rivierparken zijn vijf projecten afgerond en moeten er nog vijf worden uitgevoerd. Vier daarvan zijn momenteel onderhanden. Hoewel deze enige vertraging hebben opgelopen, ondermeer als gevolg van de bestuurswisselingen in 2010, is de verwachting dat de uitvoering nog in 2011 kan starten.

Binnen het deelprogramma Gebiedsgerichte Benadering is men in Goedereede en Hoogvliet volop bezig met de diverse BRG-projecten. In Westvoorne wordt middels verdere planvorming de uitvoering van de herinrichting van het gemeentelijk duinterrein voorbereid. Vanwege de koppeling aan de herinrichting van de weg Waalhaven-oost is de planning van de bouw van de Waalhavenbrug in Charlois aangepast en verschoven naar 2013.

2.3.2 *Overige ontwikkelingen*

Er zijn door de gemeente Rotterdam geen scopewijzigingen gemeld. Waar sprake is van verschuivingen of wijzigingen in onderliggende projecten leidt dit niet tot scopewijzigingen voor BRG. Ook met aangepaste invullingen kunnen de overeengekomen doelstellingen worden gehaald.

3 Stand van zaken deelprojectoverstijgende onderwerpen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onderwerpen die niet specifiek bij één partij liggen of niet gekoppeld zijn aan één van de deelprojecten.

3.1 **Borging samenhang van de PKB-doelen: nu en in de toekomst**

Elk van de drie deelprojecten kent een eigen uitvoeringsdynamiek. Om te voorkomen dat deze dynamiek per deelproject het evenwicht in de dubbele doelstelling van de PKB PMR in de weg komt te staan, heeft de Tweede Kamer aangedrongen op een stevige regie van het Rijk.

De PMR-partners spannen zich in om de gewenste samenhang aan te brengen bij de (voorbereiding van de) realisatie van de deelprojecten. Naast de in paragraaf 2.1.5 genoemde afstemming tussen partijen onder leiding van het ministerie van IenM, benoemt de PKB de mogelijkheid om bij eventuele knelpunten in de voortgang doorzetkracht uit te oefenen via bestuurlijke aanwijzingen, de Rijksprojectenprocedure of anderszins.

De voortgang van de verschillende deelprojecten geeft op dit moment geen aanleiding om te constateren dat een of meer deelprojecten achterblijven als gevolg van een te beperkte medewerking van de betrokken bestuursorganen. Echter, de voortgang van het deelproject 750 ha ten opzichte van de andere deelprojecten is in die zin opvallend dat dit deelproject zich nog in de besluitvormingsfase bevindt; de andere deelprojecten bevinden zich in de uitvoeringsfase. De planning van het deelproject 750 ha past volgens de provincie Zuid-Holland nog steeds binnen de afspraken van de PKB PMR, de Uitwerkingsovereenkomst en het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha.

3.2 **Tafel van Borging**

De Tafel van Borging, die bestaat uit de ondertekenaars van het convenant Visie & Vertrouwen³, bewaakt de voortgang en samenhang van de deelprojecten tijdens de uitvoering. Het convenant heeft ten doel om de uitvoering van de PMR-afspraken en daarmee de realisatie van de dubbeldoelstelling, voor de langere termijn te concretiseren en het beoogt ook een effectief en transparant proces te creëren om met de maatschappelijke partijen de voortgang en samenhang van projecten te bewaken. Maatschappelijke Organisaties wordt hiermee de gelegenheid geboden om advies te geven aan de overheidspartijen en het Havenbedrijf Rotterdam over eventuele aanpassing van afspraken en maatregelen.

In oktober 2009 heeft onder voorzitterschap van mevrouw Sybilla Dekker de startbijeenkomst van de Tafel van Borging plaatsgevonden. Inmiddels hebben drie bijeenkomsten plaatsgevonden. De Tafel van Borging zal onder meer geïnformeerd

³ De ondertekenaars van Visie & Vertrouwen zijn: Milieufederatie Zuid-Holland, Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap, Duin&Behoud, Deltalinqs, VNO -NCW, Havenbedrijf Rotterdam NV, Stadsregio Rotterdam, Gemeente Rotterdam, Provincie Zuid-Holland, voormalig Ministerie van VROM, voormalig Ministerie van LNV en voormalig Ministerie van VenW.

worden aan de hand van een zogenoemde Integrale Rapportage. Eind 2010 is de eerste Integrale Rapportage aan de Tafel van Borging aangeboden en besproken.

3.3 **Maatschappelijk Overleg en Bestuurlijk Overleg Voordelta**

Naast de Tafel van Borging bestaat ook het Bestuurlijk Overleg Voordelta (BOV) en het Maatschappelijk Overleg Voordelta (MOV). Het BOV en MOV zijn gericht op het gebruik van de Voordelta en hebben een belangrijke rol vervuld bij de opstelling van het Natura 2000 Beheerplan Voordelta. Doel van deze overleggen is een balans te vinden tussen de verschillende gebruiksfuncties. Ten behoeve van het beheerplan betekende dit een pakket maatregelen dat voldoet aan de juridische eisen voor instandhouding en natuurcompensatie en dat daarnaast voldoende evenwicht biedt tussen ecologische en economische belangen.

In het bestuurlijk overleg, waarin provincies, waterschappen, gemeenten en rijksoverheid vertegenwoordigd zijn, is de inhoud, het proces en de vervolgpcedures met betrekking tot het Beheerplan Voordelta aan de orde geweest. Aan het maatschappelijk overleg nemen vertegenwoordigers deel van de recreatiesector, natuurorganisaties en (visserij)bedrijfsleven. De maatschappelijke partijen hebben hun kennis van het gebied ingebracht en zo bijgedragen aan het benutten van kansen voor zowel ecologie als economie.

Deze overleggen blijven ook tijdens de uitvoering bestaan, om bij zowel het Beheerplan Voordelta als het monitorings- en evaluatieprogramma de bestuurlijke en maatschappelijke betrokkenheid te waarborgen en te zijner tijd mee te denken over een nieuw Beheerplan Voordelta.

3.4 **Monitorings- en Evaluatieprogramma's**

Voor PMR is een groot aantal besluiten genomen waarvoor een monitorings- en/of evaluatieverplichting geldt. Het gaat om de evaluatie van de PKB PMR (2006) en de monitorings- en evaluatieprogramma's (MEP's) in het kader van de vergunningen en ruimtelijke besluiten en de daaraan ten grondslag liggende milieu-effectrapporten. In de MEP's wordt gekeken of de daadwerkelijke effecten van de uitvoering overeenkomen met in de MER-en en de Passende Beoordeling voorspelde effecten. De bevoegde gezagen gebruiken de resultaten van de uitgevoerde evaluatie om te bepalen of ze hun besluiten eventueel moeten bijstellen.

In de verslagperiode is verder gewerkt aan de Monitorings- en Evaluatieprogramma's voor de diverse aspecten van de deelprojecten.

De metingen op grond van het MEP Aanleg zijn eind 2008 van start gegaan. In periodieke voortgangsverslagen wordt het bevoegd gezag hierover geïnformeerd. Er zijn tot nu toe geen bijzonderheden te melden. De optredende effecten blijken in het algemeen kleiner dan voorspeld.

In deze verslagperiode is, in het kader van het MEP Natuurcompensatie Voordelta, het concept jaarrapport met de metingen uit 2010 opgesteld. Dit jaarrapport bevat naast de resultaten van de metingen in 2010 ook een eerste indicatie van de mate van doelbereiking op termijn. De bespreking van het concept-rapport vindt plaats na deze verslagperiode. De conclusies kunnen dan ook nog wijzigen. Uit de eerste

tussenresultaten blijkt dat het technisch ingewikkeld is om aan te tonen hoeveel vooruitgang er is in (bodem)kwaliteit. In de volgende voortgangsrapportage kan hierover meer gerapporteerd worden.

Het MEP Duincompensatie is in 2009 vastgesteld door het Bevoegd Gezag, inclusief het bijbehorend Plan van Aanpak voor de metingen. In de vorige verslagperiode is de openbare aanbesteding afgerond met de gunning van het werk. In deze verslagperiode is gestart met het bepalen van de uitgangssituatie. Dit duurt totdat Maasvlakte 2 in gebruik genomen wordt.

Er is deze verslagperiode verder gewerkt aan de voorbereiding van het MEP Bestemming. De verwachting is dat dit MEP in 2011 door de gemeente Rotterdam wordt vastgesteld, zodat daarna kan worden gestart met de nulmetingen. Deze metingen zullen worden uitgevoerd voorafgaand aan de ingebruikname van Maasvlakte 2.

3.5 AMvB Ruimte

In de vorige Voortgangsrapportages is de AMvB Ruimte aangekondigd. In deze AMvB zijn ter juridische bestendinging en borging van het Rijksbeleid twee clusters van besluiten uit de PKB PMR (2006) opgenomen: over landaanwinning en de daarbij behorende natuurcompensatie en over het deelproject 750 ha natuur- en recreatiegebied. Deze clusters in de AMvB Ruimte beogen geen andere inhoud te hebben dan de PKB PMR (2006). De AMvB Ruimte bevat naast de borging van de PKB PMR ook andere onderdelen van het Rijksbeleid die in de AMvB vastgelegd moeten worden. Eind april 2010 is advies ontvangen van de Raad van State. Naar verwachting zal voor de zomer van 2011 een aangepaste AMvB Ruimte aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

4 Projectbeheersing

Dit hoofdstuk gaat over de ontwikkelingen bij het Rijk ten aanzien van de planning, de scope, de financiën, de rijksrisico's en de borging van de afspraken en de kwaliteit.

De projectbeheersing is gericht op het tijdig realiseren van het totale project met de gewenste kwaliteit binnen de vastgestelde scope en met de beschikbare financiële middelen. Het hanteren van het bijdragemodel betekent evenwel dat het Rijk geen directe sturing uitoefent bij de daadwerkelijke uitvoering van de deelprojecten, behoudens de natuurcompensatie.

Gegeven de afgesproken risico- en verantwoordelijkheidsverdeling met de uitvoerende partijen, beperkt de voortgangsrapportage zich tot de verantwoordelijkheden van het Rijk. De uitvoerende partijen hebben de verantwoordelijkheid om aan het Rijk aan te tonen dat de realisatie van de deelprojecten volgens een beheerst proces verloopt binnen de afspraken ten aanzien van tijd, scope, geld en kwaliteit.

In de paragrafen 4.1, 4.2 en 4.3 wordt ingegaan op de onderdelen planning, scope en financiën. In paragraaf 4.4 wordt ingegaan op de geïdentificeerde onzekerheden (Rijksrisico's) binnen het project en in paragraaf 4.5 wordt uiteengezet hoe de kwaliteitsborging bij het Rijk is vormgegeven.

4.1 Planning

Het overall beeld van de planning laat zien dat het PMR zich voorspoedig ontwikkelt.

De uitvoering van de aanleg verloopt volgens het Havenbedrijf Rotterdam nog steeds conform planning; de uitvoeringsplanning is volgens HbR in de verslagperiode niet gewijzigd. Alle voor de aanleg van Maasvlakte 2 benodigde besluiten zijn onherroepelijk.

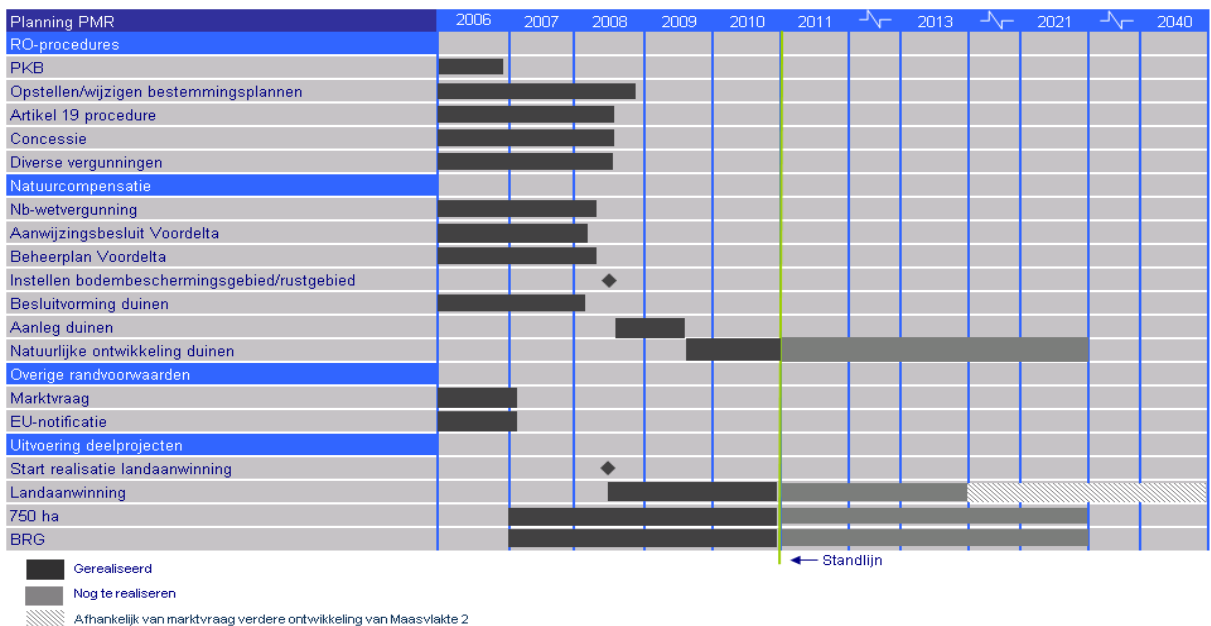
De aanleg- en realisatiefase van de natuurcompensatie is afgerond. Het project loopt geheel op schema. Over de duincompensatie kan worden gemeld dat sinds 2009 het stadium van natuurlijke ontwikkeling van het gebied is ingetreden. Dit wordt middels monitoring gevolgd. Over de natuurcompensatie in de Voordelta kan worden gemeld dat in deze verslagperiode alle procedures zijn afgerond. Middels de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 21 juli 2010 zijn ook de toegangsbepenkingsbesluiten onherroepelijk geworden. Het Beheerplan Voordelta was in de voorgaande verslagperiode al onherroepelijk. Hiermee ontwikkelt het deelproject Natuurcompensatie zich volgens planning.

Het deelproject 750 ha natuur- en recreatiegebied bevindt zich in de eindfase van de vaststelling van de bestemmingsplannen. In de verslagperiode hebben het Buitenland van Rhoon en de Vlinderstrik vertraging van respectievelijk drieënhalve en vier maanden opgelopen ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage. Het advies van de heer Heijkoop is drieënhalve maand vertraagd. De gemeente Albrandswaard heeft gemeld dat dit betekent dat het College van B&W in plaats van 12 november 2010 het Uitwerkingsplan eind februari 2011 in procedure kan

brengen. Het bestemmingsplan Vlinderstrik zou de eerste helft van 2010 worden vastgesteld, maar is vertraagd door het fauna-effectonderzoek in verband met de luchtvaartveiligheid van Rotterdam The Hague Airport; vaststelling wordt nu eerste kwartaal 2011 verwacht. De planning met betrekking tot de bestemmingsplanprocedure van de Schiezone blijft ongewijzigd. Naar verwachting wordt het bestemmingsplan in maart 2011 onherroepelijk. De oplevering van de Groene Verbinding staat gepland voor eind 2012. Dit is overeenkomstig de planning van het Uitvoeringsprogramma.

De voortgang van de 750 ha natuur- en recreatiegebied past volgens de provincie Zuid-Holland echter nog binnen de afspraken in PKB PMR, de Uitwerkingsovereenkomst 750 ha en het Uitvoeringsprogramma PMR/750 ha. Vooral nog is daarom de verwachting van de provincie Zuid-Holland dat er geen gevolgen voor de eindplanning zullen optreden.

Het deelproject BRG kent een voorspoedige voortgang. De intensiveringsopgave is gerealiseerd en volgens de gemeente Rotterdam is 44 % van de leefbaarheidsprojecten gereed.

Verbreiding A15 Maasvlakte-Vaanplein

Voor de bereikbaarheid van het havengebied van Rotterdam is de geplande verbreding van de A15 op het stuk Maasvlakte-Vaanplein van belang. Het verbreden van de A15 tussen Maasvlakte en Vaanplein voorziet in extra capaciteit om de autonome groei van het wegverkeer, waaronder de groei als gevolg van Maasvlakte 2, op te vangen. De verbreding van de A15 maakt onderdeel uit van het programma Randstad Urgent.

Op 30 juni 2009 is gestart met de inspraak op het ontwerp Tracébesluit A15 Maasvlakte-Vaanplein. Op 1 maart 2010 is het Tracébesluit door de minister van IenM vastgesteld. Op het tracébesluit zijn vijf beroepen bij de Raad van State ingediend. Na beoordeling van de beroepen is besloten om de reeds gestarte

aanbestedingsprocedure te continueren zodat, conform de vigerende planning, eind 2015 de nieuwe infrastructuur voor het verkeer beschikbaar kan zijn. Het project loopt op schema. Op 14 december 2010 is (in het kader van het aanbestedingstraject) de zogenoemde 'Financial Close' bereikt voor het DBFM-contract.

4.2 Scope

Hierbij gaat het om scopemutaties voor het Rijk, dus om eventuele afwijkingen van hetgeen is afgesproken in de PKB PMR, het toetskader en de Uitwerkingsovereenkomsten.

De uitvoerende partijen hebben geen scopewijzigingen gemeld.

4.3 Financiën

In deze paragraaf worden verschillende dimensies van het Rijksbudget geschetst. Er wordt ingegaan op de ontwikkeling van het budget en van de post onvoorzien en op de omvang van de aangegane verplichtingen, de verrichte kasuitgaven en de ontvangsten.

4.3.1 Projectbudget

In tabel 1 is het Rijksbudget, gespecificeerd naar de onderscheiden deelprojecten en begrotingshoofdstukken, weergegeven.

Tabel 1 Totaal Rijksbudget per departement en per begrotingshoofdstuk, inclusief mutaties (bedragen in miljoen euro)					
Begrotingsartikel	Deelproject	Rijksbudget PKB/ Basisrapportage p.p. 2005	Wijzigingen voorgaande perioden	Wijzigingen in verslag- periode	Totaal Rijks- budget p.p. 2010
IF 16.01	IenM: Landaanwinning	637,3	83,4		720,7
IF 16.01	IenM: BTW Landaanwinning	121,1	12,8		133,9
IF 16.01	IenM: Natuurcompensatie (incl. BTW)	99,3	13,2		112,5
IF 16.01	IenM: Aanpassing landzijdige infra	318,4	-318,4		0,0
IF 16.01	IenM: Uitvoeringsorganisatie	25,0	-0,6		24,4
IF 16.01	IenM: 750 ha	29,7	0,6		30,3
IF 16.01	IenM: Groene Verbinding	28,7	2,5		31,2
Hfd XI, art. 5	IenM (voorheen VROM): BRG leefbaarheid	34,0	3,1		37,1
HFD XIV, art. 23.12	ELenI (voorheen LNV): 750 ha	89,1	8,8		97,9
Totaal Rijksbijdrage excl. Onvoorzien		1.382,6	-194,6		1.188,0
IF 16.01	Onvoorzien *	100,9	10,4	-42,9	67,8
Totaal Rijksbudget		1.483,5	-184,2	-42,9	1.256,4

* € 67,8 mln is gereserveerd op de begroting van IenM. Voor het restant uit eerdere VGR's ad € 42,9 mln (prijspeil 2009) is de aanspraak die bestond op het FES, met het leegboeken van het FES, komen te vervallen.

4.3.2 Mutatieoverzicht Rijksbudget

Tabel 2 bevat een overzicht van alle budgetmutaties tot nu toe.

Dit mutatieoverzicht bevat, conform de afspraken in de Uitwerkingsovereenkomsten, uitsluitend die mutaties die een relatie hebben met de verantwoordelijkheid van het Rijk. Dit uitgangspunt impliceert dat alle mutaties, die onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de uitvoerende partijen vallen, buiten beschouwing zijn gelaten.

Tabel 2 Mutatieoverzicht Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)

	Bedrag	Gecommuniceerd met de TK	Prijspeil	Bron
	p.p. 2005			
Rijksbijdrage p.p. 2005 conform PKB/Basisrapportage	1.483,5	1.483,5	2005	Basisrapportage
Scopewijzigingen	0,0	0,0		
Technische mutaties				
Prijscompensatie				
prijspeelaanpassingen 2006	0,0	29,4	2006	VGR-1
prijspeelaanpassingen 2007	0,0	30,2	2007	VGR-2
prijspeelaanpassingen 2008	0,0	29,4	2008	VGR-4
prijspeelaanpassingen 2009	0,0	29,9	2009	VGR-6
prijspeelaanpassingen 2010	0,0	22,0	2010	VGR-8
<i>Saldo prijspeelaanpassingen</i>	<i>0,0</i>	<i>140,9</i>		
Overige technische aanpassingen				
Technische aanpassing budget Uitvoeringsorganisatie		-1,3	2010	VGR-8
Technische correctie mede in verband met desaldering van Ontvangsten Natuurcompensatie		4,8	2011	VGR-8
<i>Saldo overige technische aanpassingen</i>		<i>3,5</i>		
Saldo technische aanpassingen		144,4		
Overige aanpassingen				
Ontvangsten en budgettoevoeging ingevolge afspraken artikel 4.7 van de Uitvoeringsovereenkomst Landaanwinning	0,0	16,0	2008	VGR-5
Bijdrage Aanpassing landzijdige infra in de vorm van een budgetoverheveling		-344,6	2009	VGR-7
Aanpassing post onvoorzien in verband met vervallen aanspraak op FES bij leegboeken FES		-42,9	2010	VGR-9
Totaal aanpassingen	0,0	-227,1		
Totaal verplichtingen- en uitgavenbudget	1.483,5	1.256,4		

Met de uitvoerende partijen is in het Bestuursakkoord en de Uitwerkingsovereenkomsten een vaste indexering voor prijspeilmutaties afgesproken. Deze is gelijk aan 2% op jaarbasis. Ieder jaar wordt in de

Voortgangsrapportage per 1 juli deze overeengekomen prijscompensatie over het betreffende kalenderjaar verwerkt. De enige uitzondering op deze prijscompensatiesystematiek met een vaste indexering van 2% op jaarbasis betreft het deelbudget Uitvoeringsorganisatie. Hierop is in principe de index Bruto Overheids Investerings (iBOI) van toepassing. Hierop kunnen kortingen plaats hebben.

4.3.3 *Ontwikkeling post Onvoorzien*

In het Rijksbudget is een post Onvoorzien opgenomen ten behoeve van de uitvoering van het project. Deze post bedraagt na het opheffen van het FES ten gevolge van het Regeerakkoord nog € 67,8 mln (p.p. 2010). Het beschikbare bedrag voor de post onvoorzien is daarmee verlaagd met € 42,9 mln.

In de verslagperiode is niet gebleken van ontwikkelingen of aanwijzingen op grond waarvan zou kunnen worden geconcludeerd dat de post Onvoorzien ontoereikend is.

4.3.4 *Aangegane verplichtingen*

Voor de deelprojecten Landaanwinning en BTW Landaanwinning heeft in de verslagperiode geen verhoging plaats gehad van de in de administratie vastgelegde verplichtingen met het overeengekomen indexpercentage van 2% over het nog niet betaalde gedeelte om de aangegane verplichtingen op het niveau van prijspeil 2010 te brengen. Deze verhoging naar prijspeil 2010 zal in 2011 verwerkt worden.

Ter zake van de onder IenM ressorterende producten Uitvoeringsorganisatie en Natuurcompensatie, die veel individuele verplichtingen bevatten, zijn de verplichtingen niet in één keer voor het gehele budget vastgelegd. Deze producten bevatten uitsluitend individuele verplichtingen. Deze worden pas vastgelegd, zodra er een individuele verplichting voor een concrete opdracht wordt aangegaan.

Tabel 3 geeft de Rijksverplichtingen per deelproject en per departement weer. Het percentage van het Rijksbudget dat per 31 december 2010 is verplicht, bedraagt 87,3 %.

Tabel 3 Aangegane verplichtingen Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)				
Artikel begroting	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal verplicht
			Nieuw aangegane verplichtingen	
IF 16.01	IenM: Landaanwinning	706,3		706,3
IF 16.01	IenM: BTW Landaanwinning	131,1		131,1
IF 16.01	IenM: Natuurcompensatie (incl. BTW)	78,2	4,1	82,3
IF 16.01	IenM: Aanpassing Landzijdige Infrastructuur	0,0		0,0
IF 16.01	IenM: Uitvoeringsorganisatie	15,2	1,9	17,1
IF 16.01	IenM: 750 ha	30,3		30,3
IF 16.01	IenM: Groene Verbinding	31,1		31,1
Hfd XI, art. 5	IenM (voorheen VROM): BRG leefbaarheid	36,6	0,5	37,1
HFD XIV, art. 23.12	ELenI (voorheen LNV): 750 ha *)	97,9		97,9
Totaal Verplicht excl. Onvoorzien		1126,7	6,5	1133,2
IF 16.01	Onvoorzien	0		0,0
Totaal verplichtingen		1126,7	6,5	1133,2

*) ELenI (voorheen LNV) heeft als eerstverantwoordelijk departement, mede namens IenM (voorheen VROM), een gezamenlijke verplichting vastgelegd voor het deelproject 750 ha. In tabel 3 is het bedrag van deze verplichting in prijspeil 2010 opgenomen. ELenI is deze verplichting in 2006 aangegaan voor een bedrag van € 104,8 mln. Dit bedrag is ook in de Jaarverantwoording 2006 van LNV opgenomen. Genoemd bedrag is gelijk aan de som van de gezamenlijke jaarbedragen van de voormalige departementen EZ, VROM en LNV, geïndexeerd naar het jaar waarin de betreffende jaartranche zal worden betaald. Omdat deze systematiek van prijspeilaanpassingen afwijkt van de door de overige departementen gehanteerde systematiek, wordt het verplichtingenbedrag in elke Voortgangsrapportage herberekend conform de door de overige departementen gehanteerde systematiek van prijspeilaanpassingen. In p.p. 2010 bedraagt de aangegane verplichting € 97,9 mln (zie ook tabel 1).

4.3.5

Kasritme

Per 31 december 2010 is 15,2% van het Rijksbudget tot betaling gekomen. Tabel 4 bevat het overzicht van de kasuitgaven van het Rijk.

Tabel 4 Overzicht kasuitgaven Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)

Begrotingsartikel	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal gerealiseerd
IF 16.01	IenM: Landaanwinning	16,0		16,0
IF 16.01	IenM: BTW Landaanwinning			0,0
IF 16.01	IenM: Natuurcompensatie (incl. BTW)	64,9	2,0	66,9
IF 16.01	IenM: Aanpassing Landzijdige infra	0,0		0,0
IF 16.01	IenM: Uitvoeringsorganisatie	15,3	0,5	15,8
IF 16.01	IenM: 750 ha	30,3		30,3
IF 16.01	IenM: Groene Verbinding	23,3		23,3
Hfd XI, art. 5	IenM (voorheen VROM): BRG leefbaarheid	9,6	2,5	12,1
HFD XIV, art. 23.12	ELenI (voorheen LNV): 750 ha	31,5	0,0	31,5
Totaal gerealiseerd excl. Onvoorzien		190,9	5,0	195,9
IF 16.01	Onvoorzien			
Totaal gerealiseerd		190,9	5,0	195,9

4.3.6 Ontvangsten

In de onderhavige verslagperiode zijn geen ontvangsten gerealiseerd.

Tabel 5 Overzicht ontvangsten Rijksbudget (bedragen in miljoen euro)

Begrotingsartikel	Deelproject	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal gerealiseerd
IF 16.01	IenM: Landaanwinning	16,0		16,0
IF 16.01	IenM: BTW Landaanwinning			
IF 16.01	IenM: Natuurcompensatie (incl. BTW)			
IF 16.01	IenM: Aanpassing Landzijdige infra			
IF 16.01	IenM: Uitvoeringsorganisatie			
IF 16.01	IenM: 750 ha			
IF 16.01	IenM: Groene Verbinding			
Hfd XI, art. 5	IenM (voorheen VROM): BRG leefbaarheid			
HFD XIV, art. 23.12	ELenI (voorheen LNV): 750 ha			
Totaal gerealiseerd excl. Onvoorzien		16,0	0,0	16,0
IF 16.01	Onvoorzien			
Totaal gerealiseerd		16,0	0,0	16,0

4.4 Rijksrisico's

4.4.1 *Het risicomanagement*

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste geïdentificeerde risico's met betrekking tot de doelen en taken van het Rijk bij de realisatie van PMR.

De keuze hoe met de risico's (onzekerheid = kans x gevolg) wordt omgegaan (accepteren, beheersen of overdragen) wordt bepaald door de omvang van die risico's. De beheersstrategie is erop gericht de kans op het optreden van een risico en/of de gevolgen ervan te verlagen tot een acceptabel niveau. Het Rijk onderhoudt een risicolijst en rapporteert de belangrijkste rijksrisico's.

De uitvoerende partijen hebben elk voor hun deelproject een eigen risicoprofiel. Zij managen dit risicoprofiel zelf. Hierover wordt in deze rapportage niet gerapporteerd, tenzij het betreffende risico samenvalt met of kan leiden tot een gevolg voor het Rijk.

4.4.2 *De belangrijkste Rijksrisico's*

Het risicoprofiel is ten opzichte van de aanvangsperiode van het project sterk gedaald: de uitvoering van de landaanwinning verloopt voorspoedig, de uitvoering van de natuurcompensatie is opgeleverd en de intensiveringsopgave van BRG is gerealiseerd. Bij de Rijksrisico's is evenwel een nieuwe ontwikkeling opgenomen, die buiten het project PMR ligt, maar die wel invloed heeft op het gebruik van Maasvlakte 2. Hieronder volgen de belangrijkste vier risico's met per risico de getroffen beheersmaatregel.

Borgen van samenhang PKB-doelstellingen

PMR bestaat uit een balans tussen economie en leefbaarheid (de dubbele doelstelling), die is vertaald in een drietal deelprojecten: landaanwinning met verplichte natuurcompensatie, 750 ha natuur- en recreatiegebied en leefbaarheids- en intensiveringsprojecten in Bestaand Rotterdams Gebied (BRG). In de PKB PMR is opgenomen dat het kabinet de onderlinge samenhang van de projecten wil waarborgen. Elk deelproject heeft een eigen uitvoeringsdynamiek, waardoor de deelprojecten mogelijk niet tegelijkertijd worden gerealiseerd. De PMR partners zullen bevorderen dat alle deelprojecten binnen hun eigen planning en in samenhang worden gerealiseerd en dat het brede draagvlak voor de PMR-projecten behouden blijft.

Beheersmaatregel: Op dit moment is er geen aanleiding om de intensiteit van de coördinatie te wijzigen. De deelprojecten verlopen vrijwel volgens schema. De landaanwinning is in uitvoering en de bijbehorende natuurcompensatie is opgeleverd; alle besluiten zijn onherroepelijk. Ruim een derde van de BRG-projecten is in uitvoering en de intensiveringsopgave is gerealiseerd. Vanuit de samenhang binnen PMR richt de aandacht zich in toenemende mate op de besluitvorming van de 750 ha natuur- en recreatiegebied en met name op het Buitenland van Rhooen. Inzet is om het draagvlak bij bewoners, agrariërs en maatschappelijke partijen te behouden en versterken door te onderzoeken hoe ruimte kan worden geboden aan agrarische activiteiten binnen de kaders van de PKB PMR. Daartoe is onder andere vanaf juli 2010, onder leiding van een

onafhankelijk voorzitter, de heer J. Heijkoop, gestart met het opstellen van een advies dat de basis zal worden van het door de gemeente Albrandswaard op te stellen Uitwerkingsplan.

Het bestemmingsplan Schiezone is vastgesteld en wordt naar verwachting in de eerste helft van 2011 onherroepelijk. Het bestemmingsplan voor de Vlinderstrik zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2011 worden vastgesteld. Met het besluit om de PKB PMR in de AMvB ruimte op te nemen wordt de doorzetkracht van de PKB onder de nieuwe Wro gewaarborgd.

Uitvoering binnen de kaders

Bij de uitvoering van de deelprojecten zal moeten blijken of deze plaatsvindt binnen de kaders van de genomen besluiten en of de projecten al dan niet voldoen aan de vooraf gestelde doelen.

Beheersmaatregel: Binnen elk besluit zijn voorwaarden gesteld aan monitoring en evaluatie. De programma's die daarvoor worden ingesteld leveren inzicht op in de uitvoering en de effecten daarvan. Elk bevoegd gezag krijgt daarmee de informatie die nodig is om zeker te stellen dat de uitvoering plaatsvindt overeenkomstig de genomen besluiten en bijdraagt aan de afgesproken doelen. In het convenant Visie en Vertrouwen zijn afspraken gemaakt om deze informatie in samenhang te bezien en te delen met de betrokken maatschappelijke partijen.

Tijdige ontsluiting Maasvlakte 2

Voor de bereikbaarheid van Maasvlakte 2 per weg bestaat het risico dat er geen tijdige ontsluiting van Maasvlakte 2 tot stand komt.

Beheersmaatregel: Het verbreden van de A15 tussen Maasvlakte en Vaanplein voorziet in extra capaciteit om de autonome groei van het wegverkeer en de groei als gevolg van Maasvlakte 2, op te vangen. De verbreding van de A15 maakt onderdeel uit van het programma Randstad Urgent. Daarnaast is binnen Rijkswaterstaat een coördinator aangewezen die het aanspreekpunt is voor de PMR-zaken binnen Rijkswaterstaat en vanuit deze rol de ontwikkelingen die PMR aangaan binnen Rijkswaterstaat nauwlettend volgt. In maart 2010 is het Tracébesluit genomen. Conform de vigerende planning is alles erop gericht om eind 2015 de nieuwe infrastructuur voor het verkeer beschikbaar te hebben. Daarnaast hebben Rijk en regio in het Bestuurlijk Overleg MIRT Zuidvleugel gesproken over een Nieuwe Westelijke Oeververbinding (NWO). Deze NWO is bedoeld om de bereikbaarheid op de Beneluxcorridor (A4 Beneluxtunnel) te verbeteren. De voorkeursbeslissing voor de NWO is voorzien in het najaar van 2011.

Invloed van externe effecten op het gebruik van Maasvlakte 2 door bedrijven

Gebleden is dat in de omringende Natura 2000 gebieden sprake is van een achterstand in het benodigde habitatbeheer (gelegen buiten de verantwoordelijkheid van PMR), waardoor deze gebieden extra gevoelig zijn voor deposities. Dit kan tot grotere nadelige effecten van het gebruik van Maasvlakte 2 leiden.

Beheersmaatregel: Er wordt opnieuw gekeken naar de effecten van deposities op Natura 2000 gebieden en de relatie met de duincompensatie. Rijk, Provincie Zuid-Holland, HbR en betrokken bedrijven plegen overleg over versneld Natura 2000 habitatbeheer, vooruitlopend op de wettelijke beheerplannen.

4.5 Borging van de afspraken en kwaliteit

In de verslagperiode is het auditplan voor 2010 en 2011 afgerond. Er zijn geen audits uitgevoerd.

Bijlage

Lijst van documenten

Deze lijst bevat de documenten die inzake PMR in de verslagperiode aan de Tweede Kamer zijn gestuurd:

- Kamerstuk 24691 nr. 109, *Ruimtetekort in mainport Rotterdam; Brief regering; Project Mainportontwikkeling Rotterdam: Voortgangsrapportage 8*, 13 oktober 2010;
- *Voortgangsrapportage 8 PMR (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 109)*, 13 oktober 2010;
- *Voortgangsrapportage 8 PMR JANUARI – JUNI 2010 (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 109)*, 13 oktober 2010;
- *Voortgangsrapportage 8 PMR Natuurcompensatie (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 109)*, 13 oktober 2010;
- *Voortgangsmelding Bestaand Rotterdams Gebied (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 109)*, 13 oktober 2010;
- *Achtste Voortgangsrapportage PMR/750ha (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr. 109)*, 13 oktober 2010;
- Kamerstuk 24691 nr. 110, *Ruimtetekort in mainport Rotterdam; Brief regering; Accountantsrapport bij VGR 8 Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR)*, 14 oktober 2010;
- *Accountantsrapport bij Voortgangsrapportage 8 PMR (bijlage bij Kamerstuk 24691 nr 110)*, 14 oktober 2010.

Bijlage

Afkortingenlijst

750 ha	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied
A-besluit	Aanwijzingsbesluit Voordelta
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
BOV	Bestuurlijk Overleg Voordelta
BRG	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied
Commissie m.e.r.	Commissie van de milieueffectrapportage
DBFM-contract	Design Build Finance and Maintenance contract
DG	Directoraat-Generaal
EICB	Expertise- en Innovatiecentrum Binnenvaart
ELenI	Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
EZ	Voormalig ministerie van Economische Zaken
FES	Fonds Economische Structuurversterking
HbR	Havenbedrijf Rotterdam N.V.
HFD	Hoofdstuk
IBOI	Indexering Bruto Overheidsinvesteringen
IenM	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
IF	Infraconds
LNV	Voormalig ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
MER	Milieueffectrapportage
MER Aanleg	Milieueffectrapportage m.b.t. aanleg van Maasvlakte 2
MER Bestemming	Milieueffectrapportage m.b.t. gebruik van Maasvlakte 2
MEP	Monitorings- en evaluatieprogramma
MOV	Maatschappelijk Overleg Voordelta
MV2	Maasvlakte 2
Nb-wet	Natuurbeschermingswet 1998
Nb-wetvergunning	Natuurbeschermingswetvergunning 1998
NWO	Nieuwe Westelijke Oeververbinding
PKB	Planologische Kernbeslissing
PMR	Project Mainportontwikkeling Rotterdam
p.p.	Prijspeil
UWO	Uitwerkingsovereenkomst
VenW	Voormalig ministerie van Verkeer en Waterstaat
VERS	Stimuleringsregeling dieselmotoren voor binnenvaartschepen
VGR	Voortgangsrapportage
VR0M	Voormalig ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Wro	Wet op de ruimtelijke ordening